

СПІЛЬНІ ЦІННОСТІ ЄС: ВІХИ В ІСТОРІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейський Союз починає свою історію від 9 травня 1950 р. Саме тоді міністр закордонних справ Франції Робер Шуман запропонував нову форму політичної організації Європи силами створення спільного ринку вугільної і сталеливарної продукції Франції, Федеративної Республіки Німеччини та інших західноєвропейських країн як засіб зміцнення миру та стабільності на континенті, аби унеможливити саму думку про війну між європейськими націями.

Ця пропозиція увійшла в історію під назвою "план Шумана". День 9 травня став днем народження Європейського Союзу і тепер щороку святкується як День Європи, який також відзначається з 2003 року в Україні.

День Європи разом з прапором ЄС, європейським гімном та єдиною валютою - євро виражає політичну сутність Європейського Союзу.

18 квітня 1951 р. "план Шумана" було реалізовано через підписання Паризького договору про створення Європейського співтовариства вугілля та сталі (ЄСВС). До складу цієї організації увійшло шість країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург. Ця "європейська шістка" стала в подальшому своєрідним локомотивом європейської інтеграції і цілком заслужено вважається початком реальної економічної та політичної інтеграції Європи.

ЕТАПИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ:

- *1950-1968 рр.* - становлення економічної Європи шести країн;
- *1969-1973 рр.* - поглиблення й розширення "Спільного ринку";
- *1974-1984 рр.* - певний застій євробудівництва;
- *1985-1991 рр.* - виникнення нових інтеграційних структур та їхня підготовка до створення ЄС;
- *після 1992 р.* - розбудова ЄС.

ОСНОВНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО ЗАСНУВАННЯ ЄС:

- *Паризький договір 18 квітня 1951 р.* - створення європейського об'єднання вугілля та сталі, початок реальної економічної та політичної інтеграції Європи; .
- *Римські договори 25 березня 1957 р.* - створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Європейського співтовариства з атомної енергії (Євроатом);
- *Єдиний Європейський акт 17 лютого 1986 р.* - внесення змін і доповнень до Римських угод стосовно спільного ринку; запровадження співпраці країн-членів у сфері зовнішньої політики та інституційної реформи ЄС;

ОСНОВНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО ЗАСНУВАННЯ ЄС:

- *Маастрихтський договір 11 грудня 1991 р.* — створення ЄС, визначення "трьох опор" ЄС: спільна зовнішня політика і політика безпеки; співпраця у сфері правосуддя та внутрішніх справ;
- *Амстердамський договір 2 жовтня 1997 р.* - вдосконалення функціонування ЄС та Європейських співтовариств, інституційної структури ЄС та спільної політики ЄС;
- *Ніццький договір 1 лютого 2003 р.* - визначення нових правил для управління розширеним ЄС.

Згідно з договором про Європейський Союз, що набув чинності у 1993 р., запроваджена Спільна зовнішня політика та політика безпеки.

ГОЛОВНИМИ ЦІЛЯМИ ЦЬЄЇ ПОЛІТИКИ Є:

1. захист спільних цінностей, фундаментальних інтересів та незалежності Союзу;
2. всебічне зміцнення безпеки ЄС та країн-членів Союзу;
3. збереження миру і зміцнення міжнародної безпеки;
4. сприяння міжнародній співпраці;
5. розвиток і зміцнення демократії, верховенства права, поваги до прав людини та фундаментальних свобод.

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ІНТЕГРАЦІЇ:

- спеціалізація та кооперація;
- глибокі структурні зміни в економіці країн-учасниць внаслідок спеціалізації та кооперації;
- створення наддержавних структур.

ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

НАЙБІЛЬШ ПРИНЦИПОВІ ДОСЯГНЕННЯ СОЮЗУ:

- побудова спільного ринку, на основі якого утворений єдиний внутрішній ринок ЄС, - “простір без внутрішніх кордонів, в якому, згідно положенням цього договору, забезпечується вільне переміщення товарів, осіб, послуг і капіталів” (ст. 14 Договорів про устанovu Європейського співтовариства);
- будівництво економічного і валютного союзу. Його основою служить єдина грошова одиниця ЄС - євро (у цьому процесі доки не беруть участь Великобританія, Данія і Швеція, які з різних причин зберегли в обігу свої національні валюти);

НАЙБІЛЬШІ ПРИНЦИПОВІ ДОСЯГНЕННЯ СОЮЗУ:

- створення Шенгенського простору і введення єдиної візи для іноземців на підставі Шенгенських угод;
- розробка і проведення інститутами Європейського Союзу загальної політики в різних областях: загальна аграрна політика ЄС, політика конкуренції, імміграційна, транспортна, екологічна політика і др.;
- формування права Європейського Союзу - самостійної правової системи, яка регулює багато важливих сфер суспільних стосунків за участю держав-членів, юридичних осіб і пересічних громадян;
- прийняття законодавства про Європейський акціонерному обществе- єдиній організаційно-правовій формі юридичних осіб, яка може використовуватися для здійснення підприємницької діяльності на всій території Європейського Союзу;

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Традиційно організаційну структуру ЄС описують як сукупність *трьох* «опор», що охоплюють інтеграційні процеси, відповідно, в соціально-економічній, зовнішньополітичній і військовій, правоохоронній сферах.

Центральною є *перша опора* — Європейські співтовариства разом узяті, тобто Європейське співтовариство та Євратом.

Договір про ЄС підкреслює значення Співтовариств для забезпечення єдності та послідовності дій Союзу: «Союз ґрунтований на Європейських співтовариствах, доповнених політиками та формами співробітництва, встановлених цим Договором» (ч. 3 ст. 1).

Друга опора охоплює спільну закордонну та безпекову політику, метою якої є утвердження ідентичності Союзу на міжнародній арені та створення спільної системи військової оборони (ст. 2 Договору про ЄС).

Третя опора — поліцейське та судове співробітництво з кримінально-правових питань, що має забезпечити громадянам Союзу «високий рівень безпеки в межах простору свободи, безпеки та правосуддя» (ст. 29 Договору про ЄС).

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Першим загальним принципом діяльності, який відкриває розділ "Положення загального застосування" ДФЕС, є принцип узгодженості між різними напрямками політики та діяльності ЄС

Даний принцип підкріплюється вимогою до Союзу забезпечувати "узгодженість між різними сферами своєї зовнішньополітичної діяльності, а також між ними та іншими напрямками своєї політики" (§ 3 ст. 21 ДЕС).

Наступна група загальних принципів діяльності Союзу вказує проблеми суспільного життя, які він зобов'язаний враховувати при підготовці і здійсненні своїх дій, в тому числі при виданні правових актів з різних питань:

- **Забезпечення рівності чоловіків і жінок** ("У всіх видах своєї діяльності Союз прагне усунути нерівність і сприяти рівності чоловіків і жінок" - ст. 8 ДФЕС);

- **Сприяння високому рівню зайнятості, соціального захисту, освіти та охорони здоров'я** ("При визначенні та здійсненні своєї політики і діяльності Союз враховує потреби в сприянні високому рівню зайнятості, в забезпеченні адекватної соціального захисту, в боротьбі із соціальним маргіналізацією і в високому рівні освіти, навчання і охорони здоров'я людей "- ст. 9 ДФЕС);

- **Боротьба з соціальною дискримінацією** ("При визначенні та здійсненні своєї політики і діяльності Союз прагне боротися з будь-якою дискримінацією за ознаками статі, раси або етнічного походження, релігії чи переконань, інвалідності, віку або сексуальної орієнтації" - ст. 10 ДФЕС);

- **Охорона навколишнього середовища** ("Потреби охорони навколишнього середовища повинні бути включені в визначення і здійснення політики і діяльності Союзу, особливо, з метою сприяння сталому розвитку" - ст. 11 ДФЕС);

- **Захист споживачів** ("Потреби захисту споживачів беруться до уваги при визначенні та здійсненні інших напрямів політики і діяльності Союзу" - ст. 12 ДФЕС);

- **Захист тварин** ("При розробці і здійсненні політики Союзу в сферах сільського господарства, рибальства, транспорту, внутрішнього ринку, наукових досліджень, технологічного розвитку та космосу Союз і держави-члени в повній мірі враховують потреби благополуччя тварин як чутливих істот, поважаючи при цьому законодавчі або адміністративні положення і звичаї держав-членів, зокрема, з питань релігійних обрядів, культурних традицій і регіональної спадщини "- ст. 13 ДФЕС);

СПІЛЬНІ ЦІННОСТІ ЄС ТА УКРАЇНИ

- *Повага до людської гідності.*
- *Свобода.*
- *Демократія.*
- *Рівність.*
- *Повага до прав людини.*
- *Верховенство права.*

